

Paul Vlastos, né au village de Vyzári (province d'Amari, région de Réthymnon), a travaillé sur l'histoire de la Crète en général. A cette fin, pendant la deuxième moitié du siècle passé, il a ramassé un matériel considérable, qui constitue 94 tomes d'archives manuscrites. Parmi eux 41 contiennent du matériel folklorique relatif à toutes les manifestations de la vie populaire de l'île.

La recherche dont le but était la rédaction d'un catalogue descriptif du matériel folklorique, contenu dans ces archives, n'a pas été achevée. L'auteur l'a poursuivie en 1965, du 5 au 11 septembre.

Le rapport définitif et le catalogue seront publiés dans le volume suivant, c.à.d. dans le tome XVIII (1965), de l'Annuaire.

Β'

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΦΩΚΙΔΟΣ

(16 ΙΟΥΛΙΟΥ - 6 ΑΥΓ. 1964)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΕΜΕΤΕΡΗ

ΑΘΗΝΩΝ

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Φωκίδος, εἰδικῶς εἰς τὴν πρωτεύουσάν αὐτῆς, τὴν κωμόπολιν Ἀμφισσαν, εἶτα εἰς Λιδωρίκιον καὶ τοὺς συνοικισμοὺς Βουνιχώραν, Ἀγίαν Εὐθυμίαν, Δεσφίναν καὶ Γαλαξίδιον, ἐργάσθη ἐντὸς τοῦ προγράμματος τῶν λαογραφικῶν ἀποστολῶν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου ἀπὸ τῆς 16ης Ἰουλίου - 6ης Αὐγούστου 1964 πρὸς μελέτην τῆς λαϊκῆς μουσικῆς τῆς περιοχῆς ταύτης ὡς καὶ λαϊκῶν τελετῶν καὶ ἄλλων κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς αὐτήν.

Κατὰ τὴν ἔρευναν ταύτην ἐπέτυχεν τὴν ἠχογράφησιν 203 δημοτικῶν ᾠσμάτων διαφόρων κατηγοριῶν, πλεῖστα τῶν ὁποίων εἶναι χορευτικά¹.

¹ Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ταύτης εἶχον τὴν πρόθυμον συμπαράστασιν α) εἰς Ἀμφισσαν τῶν κ. Κων. Κορδώνη, πρῶην Δημάρχου, Γεωργ. Γάτου, Δ/ντοῦ τῆς δημοτικῆς βιβλιοθήκης, καὶ τοῦ Ν. Ταλαμάγκα· β) εἰς Λιδωρίκιον τῶν κ. Νικολ. Κέτση, τῶν Τ.Ε.Α., Κωνστ. Μαργέλλου καὶ Παναγ. Πανάγου, διδασκάλων· γ) εἰς Δεσφίναν τῶν κ. Ἀνδρ. Παπαγεωργίου, ἱατροῦ, Κωνστ. Πυροβόλου, ἱερέως, Ἀθαν. Καλλιακούδα, ὑπαλλήλου τῆς Δ.Ε.Η., Χαράλ. Θεοχάρους καὶ Γεωργ. Μαντζώρου, ἱεροψαλτῶν· δ) εἰς Βουνιχώραν τοῦ Ταξιαρχοῦ Γκιούλου, ἱερέως καὶ ε) εἰς Γαλαξίδιον τῆς κ. Ζωῆς Τσιγγούνη, πρῶην Δημάρχου, καὶ τῆς δεσπ. Φωφῶς Τσάμη. Πρὸς πάντας τοὺτους ἐκφράζω ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης θερμὰς εὐχαριστίας.

Προσέτι ἔστρεψα τὴν προσοχήν μου καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, οὕτω δὲ ἠχογράφησα διάφορα μέλη αὐτῆς, τὰ ὅποια ἐξετελέσθησαν πρὸς τοῦτο ὑπὸ ἱεροψαλτῶν, οἱ ὅποιοι ψάλλουν κατ' ἀκουστικὴν μουσικὴν παράδοσιν.

Πλὴν τῆς μουσικῆς ὕλης ἠχογράφησα ἀπὸ διαφόρους πληροφορητὰς καὶ περιγραφὰς ἐθιμικῶν τελετῶν, σχετιζομένων πρὸς θρησκευτικὰς ἐορτὰς καὶ τὸν γάμον, περαιτέρω δὲ καὶ εἰδήσεις περὶ τοῦ ποιμενικοῦ βίου, εἰδικῶς εἰς Δεσφίναν.

Εἰς Ἀμφισσαν ἠχογράφησα παρ' εἰδικοῦ κατασκευαστοῦ ποιμενικῶν κωδῶνων πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς καὶ ρυθμίσεως τοῦ ἤχου τῶν διαφόρων κουδουνιῶν τῶν προβάτων καὶ τῶν αἰγῶν.

Ἐκ τῆς ὅλης ὕλης ταύτης ἡ μὲν τῆς δημῶδους μουσικῆς κατεγράφη εἰς τὸ βιβλίον εἰσαγωγῆς μουσικῆς ὑπ' ἀριθ. ταιν. 745-761, ἡ δὲ ὑπόλοιπος λαογραφικὴ (ἠθῶν, ἐθίμων, ποιμενικοῦ βίου κλπ.) εἰς τὸ βιβλίον εἰσαγωγῆς ἠχογραφημένης λαογραφικῆς ὕλης ὑπ' αὐτ. ἀρ. 313-323.

Τὰ κείμενα τῶν ἱσμάτων μετὰ σχετικῶν φωτογραφιῶν τῶν τραγουδιστῶν, αἱ πληροφορίες περὶ κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων καὶ περιελήφθησαν εἰς χειρόγραφον ἐκ σελ. 196, τὸ ὁποῖον κατετέθη εἰς τὸ Α.Α. Ἐπ' αὐτ. ἀριθμ. 2886.

Ἡ περισυλλεγείσα μουσικὴ ὕλη, καίτοι δὲ ἀντιπροσωπεύει τὸν ὅλον μουσικὸν πλοῦτον τῆς περιοχῆς ταύτης, θεωρεῖται ὅτι ὑπολείπονται πολλοὶ ἐτι συνομιλῶντες αὐτῆς μὴ ἐρευνήθεντες, ἐν τοῖς εἶναι αὕτη ἀρκούντως ἀντιπροσωπευτικὴ, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ στηριξώμεν ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεις τινάς:

1. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ μουσικοῦ τρόπου ἐκτελέσεως παρατηρεῖται ὅτι ὅλα τὰ τραγούδια ᾄδονται μονωδιακῶς, ἤτοι ὑπὸ ἐνὸς τραγουδιστοῦ, ἢ καὶ ὁμοφωνικῶς ὑπὸ ὁμάδων τραγουδιστῶν ἐναλλάξ. Εἰς οὐδὲν παρετηρήσαμεν στοιχεῖα διφωνίας ἢ πολυφωνίας.

Αἱ μελωδίαι τῶν εἶναι ἄλλοτε ἀπλᾶι συλλαβικαὶ καὶ ἄλλοτε πεποικιλμέναι μὲ διάφορα μελίσματα, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τὰ κλέφτικα τραγούδια τῆς τάβλας, τῶν ὁποίων τὰ μελίσματα ἀποτελοῦν ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων μουσικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν.

2. Ἀπὸ ἀπόψεως ρυθμῶν πολλὰ ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐλευθέρου ρυθμοῦ, ὡς μὴ ἔχοντα κανονικὸν περιοδικὸν ρυθμόν. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκουν, ὡς γνωστόν, τὰ κλέφτικα καὶ τὰ ἱστορικὰ τραγούδια τοῦ τραπεζιοῦ ἢ καθιστὰ καλούμενα, διότι ἐκτελοῦνται ὑπὸ τραγουδιστῶν, καθημένων πέραξ τῆς τραπέζης κατὰ τὰς διαφόρους πανηγύρεις καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἐορτὰς καὶ ἄλλας κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις, ὡς εἰς τὸν γάμον.

Τὰ περισσότερα ὅμως τῶν περισυλλεγέντων ἱσμάτων εἶναι ἔρρυθμα, ᾄδόμενα ἢ συνοδεύοντα χορὸν κατὰ τὰς ὡς ἄνω ἀναφερομένας ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις.

Οἱ ρυθμοὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίζονται τὰ ὅσματα ταῦτα εἶναι ὁ ἑξάσημος, ὁ ἑπτάσημος καὶ ὁ τετρασήμερος.

Τοῦ ἑξάσημου διακρίνονται αἱ ἑξῆς δύο γνωσταὶ βασικαὶ μορφαί, τὰς ὁποίας καταγράφομεν διὰ τῶν ἑξῆς ἀριθμητικῶν στοιχείων

$$\frac{6}{4} \text{ ἢ } \frac{6}{8} = \left(\frac{2+1+1+2}{4} \right) \text{ ἢ } \left(\frac{2+1+1+2}{4} \right)$$

καὶ διὰ φθογοσῆμων οὕτω:

Αἱ ρυθμικαὶ μορφαὶ αὗται παρουσιάζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταβεβλημένοι κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν τῶν χρονικῆν δομὴν, τῶν χρόνων δηλ. συμπτυσσομένων ἢ ἀναλυομένων

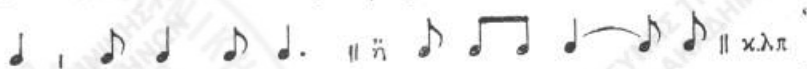

Τοῦτο δὲ προῆλθεν ἐκ τῆς ἀναρροῆς τῆς ἀποσαρμογῆς τῶν διαφόρων ἀπὸ ἐπὶ στίχου ρυθμικῆς ποιητικῶν κειμένων καὶ τῶν ποικίλων παρεμβλλομένων τασίσεων πρὸς τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν μετρικὴν.

Τοῦ ἑπτάσημου διακρίνομεν δύο πάλιν βασικὰς μορφάς, τὴν τοῦ δευτέρου ἐπιτρίτου καὶ τοῦ πρώτου ἐπιτρίτου, τὰς ὁποίας καταγράφομεν οὕτως:

$$7/8 = \frac{2+1+2+2}{8} \quad \text{ἢ} \quad \frac{2+1+2+2}{8} \quad \text{διὰ τὸν δεῦτερον ἐπιτρίτον καὶ} \quad 7/8 =$$

$= 1+2+2+2$ διὰ τὸν πρῶτον ἐπιτρίτον. Αἱ δύο ἄλλαι μορφαὶ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου ἐπιτρίτου δὲν ἀντιπροσωπεύονται εἰς τὰ ὅσματα ταῦτα. Ἐν προκειμένῳ πρέπει νὰ ἀναφέρω ὅτι αἱ μετρικαὶ μορφαὶ αὗται μεταβάλλονται πολλάκις διὰ τῆς συμπτύξεως ἢ ἀναλύσεως τῶν χρόνων ἐκάστου μέτρου διὰ τοὺς ἰδίους ὡς ἄνω ἐκτεθέντας λόγους.

Τοῦ τετρασήμερου ρυθμοῦ διακρίνομεν τὰς ἑξῆς δύο βασικὰς μορφάς $\frac{4}{4}$ ἢ $\frac{4}{8}$ μὲν πολλὰς παραλλαγὰς τούτου

¹ Βλ. πλείονα εἰς τὴν μελέτην: Σπυρ. Δ. Περισιόρη, Ὁ ἑξάσημος ρυθμὸς εἰς τὰ Ἑλλην. δημοτικὰ τραγούδια, Ἑπετ. Λαογρ. Ἀρχ., τόμ. 15/16 (1962 - 63), σ. 201 - 229.

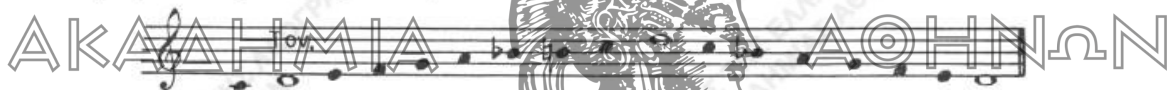
Ἄλλους ἑτερογενεῖς ρυθμούς πλὴν τοῦ 7/σήμου, ὡς εἶναι ὁ 5/σημος, 3+2 ἢ 2+3 ὁ ἑννεάσημος 3+2+2+2 2+2+2+3 ἢ ὁ 8/σημος μὲ τὴν μορφήν 3+2+3 εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην δὲν ὑπάρχουν.

Εἰς τὰς ρυθμικὰς μορφὰς ταύτας ἔχουν προσαρμοσθῇ διάφορα ἄσματα μὲ ποικίλα μελωδίας καὶ ποιητικὰ κείμενα. Πολλὰ δὲ τῶν ἁσμάτων τούτων ἄδονται πρὸς διαφόρους χορούς.

Εἰς τὴν πρώτην ρυθμικὴν μορφήν χορεύεται ὁ χορὸς πηδηκτός, ὁ λεγόμενος Τσάμικος, διαδεδομένος εἰς ὅλην τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῆς δευτέρας ρυθμικῆς μορφῆς τοῦ 7/σήμου εἶναι προσηρμοσμένος ὁ συρτὸς Καλαματιανός, πανελληνίως διαδεδομένος. Εἰς δὲ τὴν τρίτην μορφήν τοῦ 4/σήμου ὁ συρτὸς «Κουνητὸς» καὶ ὁ συρτὸς «Ἀπολυτὸς» μὲ γρήγορον χρονικὴν ἀγωγὴν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς μουσικὰς κλίμακας, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίζονται αἱ μελωδίαί τῶν ἡχογραφηθέντων ἁσμάτων, παρατηρήσαμεν ὅτι αὗται ἀνήκουν εἰς τὰ δύο μουσικὰ γένη· τὸ διατονικὸν καὶ τὸ χρωματικόν.

Ἐκ τῶν κλιμάκων αἵτινες ἀνήκουν εἰς τὸ διατονικὸν γένος κυριαρχεῖ ἡ κλίμαξ τοῦ γέ με διάταξιν τῶν μουσικῶν φθόγγων οἷς ἑξῆς:

Σημειώνομεν ἐνταῦθα ὅτι δὲν γίνεται πάντοτε χρῆσις ὅλης τῆς ἐκτάσεως τῆς κλίμακος. Οὕτως ὑπάρχουν ἄσματα τῶν ὁποίων ἡ μουσικὴ ἔκτασις ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε μόνον φθόγγους ἢ καὶ ἕξ συμπεριλαμβανομένης τῆς ὑποτονικῆς. Ὁ φθόγγος σὶ ἄλλοτε ἐκτελεῖται εἰς τὴν φυσικὴν του θέσιν καὶ ἄλλοτε ἐν ὑφέσει. Ὁ ἴδιος μελωδικὸς ἰδιωματισμὸς παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς μελωδίας τοῦ πρώτου ἤχου τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, τοῦ ὁποίου ἡ κλίμαξ εἶναι ὁμοία.

Εἰς τὸ διατονικὸν γένος ἀνήκει καὶ ὁ τρόπος τοῦ μι, ὅστις ἀπαντᾷται εἰς μικρόν ἀριθμὸν ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ἁσμάτων τῆς περιοχῆς ταύτης, ἔχει δὲ τὴν ἑξῆς διαστηματικὴν διάταξιν φθόγγων¹.

Ἡ κλίμαξ αὕτη εἶναι ἰδίᾳ μὲ τὴν τοῦ μέσου τετάρτου ἤχου τῆς Βυζαντινῆς Ἑκκλ. μουσικῆς τοῦ ὀνομαζομένου λεγέτου, ὁ ὁποῖος ἔχει βάσιν τὸν φθόγγον Βου = μι καὶ εἰς τὸν ὁποῖον βασίζονται τὰ εἰρμολογικὰ μέλη αὐτοῦ.

¹ Συνήθως εἰς αὐτὴν τὴν ἔκτασιν κινοῦνται αἱ μελωδίαί τοῦ τρίτου τούτου.

Ἐκ τῶν εἰς τὸ χρωματικὸν γένος ἀνηκουσῶν κλιμάκων κυριαρχεῖ ἡ ἔχουσα βάσιν τὸν φθόγγον γέ με τὴν ἐξῆς διττὴν διάταξιν φθόγγων.

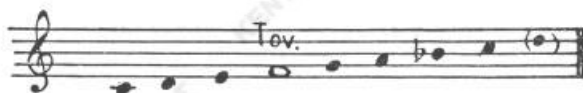
Σημειωτέον καὶ ἐνταῦθα ὅτι καὶ τῶν κλιμάκων τούτων εἰς πολλὰ ἄσματα δὲν γίνεται χρῆσις ὅλων τῶν φθόγγων.

Εἰς τὰ ἐλευθέρου ρυθμοῦ π.χ. ἄσματα, ἰδίως τὰ κλέφτικα καὶ τοῦ τραπεζιοῦ, χρησιμοποιεῖται πολλάκις ὅλη ἡ ἔκτασις τῆς κλίμακος, ἐνῶ εἰς τὰ χορευτικὰ μικρότερα.

Εἰς ὀλιγώτερον ποσοστὸν ἄσματων ἀπαντᾷται καὶ ὁ χρωματικὸς τρόπος τοῦ do, διαδεδομένος καὶ εἰς ἄλλας περιοχὰς τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἐξῆς διαστηματικὴν διάταξιν φθόγγων.

Τὸν τρόπον τοῦ Fa εὐρίσκομεν εἰς ἑλαχίστα ἄσματα. Καὶ εἰς τὰς εἰς τὸν τρόπον τοῦτον ἀνηκούσας μελωδίας δὲν χρησιμοποιεῖται πᾶσα ἡ ἔκτασις τῆς κλίμακος, ἀλλὰ συνήθως μία πέμπτη ἢ ἕκτη ἀνωθεν τῆς τονικῆς καὶ μία τετάρτη κάτωθεν αὐτῆς οὕτω:

Ὁ τρόπος οὗτος ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν τρίτον ἦχον τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος, διότι τὸ διάστημα κε — ζω = la — si περιέχει ἕξ μουσικὰ κόμματα, δηλαδὴ κατὰ δύο κόμματα μικρότερον τοῦ ἐλαχίστου τόνου, περιέχοντος ὀκτώ. Συμπίπτει δὲ ὁ τρόπος οὗτος ἀπολύτως μετὰ τὸν μείζονα τοῦ Fa τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, τοῦ ὁποῖου τὴν ὀνομασίαν καθιερώσαμεν διὰ τὰς μελωδίας, αἱ ὁποῖαι προσαρμόζονται εἰς τὴν κλίμακα ταύτην.

Λαϊκὰ ὄργανα ἐν χρήσει σήμερον εἰς τὴν ἐξεταζομένην περιοχὴν εἶναι τὰ συνήθη καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα, ἥτοι τὸ κλαρίνο, τὸ βιολί, τὸ λαοῦτο, τὸ σαντούρι καὶ ἡ κιθάρα, τὴν ὁποίαν χορδίζουσιν κατὰ τὸ σύστημα χορδίσματος τοῦ λαοῦτου, διὸ καὶ καλεῖται λαουτοκίθαρων. Παλαιότερον ὑπῆρχον ἐν χρή-

σει οἱ ζουρνάδες καὶ τὰ νταούλια εἰς ὅλας τὰς πανηγυρικὰς ἐκδηλώσεις καὶ εἰς τοὺς γάμους. Σήμερον ὁμως ἔχουν τελείως ἐγκαταλειφθῇ.

Πλὴν τῶν πολυστίχων ᾠσμάτων τούτων εἰς τὴν ἡχογραφηθεῖσαν ὕλην περιέχονται καὶ ᾠσματα, τῶν ὁποίων τὰ ποιητικὰ κείμενα ἀποτελοῦνται ἐκ διστίχων 15/συντάβων ὡς καὶ 8/συντάβων, τὰ ὁποῖα ἡχογραφήσαμεν εἰς Γαλαξίδιον.

Τὸ περιεχόμενον τούτων ἀναφέρεται εἰς τὴν ναυτικὴν ζωὴν τοῦ τόπου, π.χ.

1. Τὸ Γαλαξίδι εἶναι μικρὸ ἔχει πολλὰ καράβια
ἔχει κορίτσια ἔμορφα καὶ ναῦτες παλληκάρια
2. Πουλιά τῆς μαύρης θάλασσας σῶντε στὸ Γαλαξίδι
καὶ πέστε τῆς ἀγάπης μου δὲν κάνω ἄλλο ταξίδι
3. Φύσα, μαϊστρελάκι μου,
γιὰ νὰ ῥθῇ τὸ πουλάκι μου.

Ἡ τεχνικὴ τῶν μελωδιῶν τῶν ᾠσμάτων τούτων δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ᾠσμάτων τῆς περιοχῆς ταύτης. Πουλεῖται περὶ μελωδιῶν μᾶλλον ἐπεισάκτων, ἀνατολικῆς προελεύσεως. Αὗται ἀναφέρονται μᾶλλον ἐκ τῶν παραλίων τῆς Μαύρης θαλάσσης, μεταφερθεῖσαι ἐν αὐτῇ κατεύθυνσιν ὑπὸ ναυτικῶν τοῦ Γαλαξιδίου, οἱ ὁποῖοι ἐνοικούητε μὲ τὰ πλοῖα εἰς συχνὴν τακτικὴν καὶ μετὰ τοὺς τόπους τούτους. Βλ. κατωτέρω ᾠσματα 5-6.

Τρόπ. ρέ³ Τον. ∞ mi^b = ré²

Συμ-πε - - δέ - - ροι μου χρυ - -
σοί, - - κατ' ἄρ - - γο - πο - - ρή - ση - τι.
Νύ. φη - - μας - - μάς ἄρ - γη - - σι -
κί μάς - - ἄρ - - γο - πό ρη - σι.
Τον.

Συμπεθέροι μου χρυσοί,
κάτ' ἄργοπορήσι.
Νύφη μας, μᾶς ἄρρησι
καὶ μᾶς ἀργοπόρησι,
ν- ὅσου νὰ μπῇ κι ὅσου νὰ βγῇ,
γιά νὰ μάση τὰ προικιά της,
τὰ ζωνναρομάντηλά της.

Πέζα μῆλον, πέζα ρόδιον,
πέζα δρουσιρὸ σταφύλι.
Θέλει τάμα νὰ πεζέψη
κὶ νὰ ξικαβαλλικέψη.
Τάξι της κομμάτι ἀμπέλι
κὶ παρασπονριὰ χουράφι.
᾿Αδ' ἰδῶ ῥῆθς, προικιὰ νὰ
κι ἂδ' ἰδῶ ποτὶς νὰ βγάλῃ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τον. fa Τον. ~ fa² - re²

♩ ~ 240

1 "Ε - ν'ᾱ, κα. λέ, ἔ - ν'ᾱ - σπρο —

τρι - σ - ντά. φυλ - λο — , ἔ - ν'ᾱ. σπρο τρι - αν -

τά. φυλ - λο δου - λιέ-μαι — νὰ ν. τὸ — δά - ψω.

Τον.

᾿Ενα, καλέ, ἔν' ἄσπρο τριαντάφυλλο
— ἔν' ἄσπρο τριαντάφυλλο —
βουλιέμαι νὰ τὸ βάνω

¹ Λ. Α. ἀρ. 2886, σ. 45. (Ε.Μ.Σ Λ.Α. ἀρ. 10703, ταιν. 749, Α1). Δωρίς (Λιδωρικίον).

κι ἂν τό, καλέ, κι ἂν τὸ πετύχω στήν μπογιά
— κι ἂν τὸ πετύχω στήν μπογιά —
πολλὲς καρδιὲς θὰ κάψω.

Θὰ κάψω νιούς, θὰ κάψω νιές,
θὰ κάψω παλληκάρια
θὰ κάψω καὶ μιὰ μάγισσα
ποὺ ξέρει νὰ μαγεύη,
ποὺ μάγεψε τὸν ἄντρα μου
καὶ θέλει νὰ χωρίσῃ¹.

Γ'.

Τρόπ. γέ χρωματ. Τον. ∞ γέ².

Γιὰ δέστε τὸν ἄμάραντο σὲ τί γκριμνὸ φυτρῶνει
τὸν τρῶν, ἄμάν, τὸν τρῶν, τὰ λάφια καὶ ψοφοῦν
τὸν τρῶν τὰ λάφια καὶ ψοφοῦν τ' ἀρκούδια κὶ ἡμερώνουν
τὸν τρῶν τὰ λάγια πρόβατα κὶ ἀρνιῶνται τὰ παιδιὰ τους
νὰ θέν τὸ φάη κ' ἡ μάννα μου, νὰ μὴ μὲ κἀνη ξιμένα
κι ἂν μ' ἔκαμε, τί μ' ἤθελε κι ἂν μ' ἔχη τί μὲ θέλει,
ξένος ἔδω, ξένος ἔκει κι ὅπου νὰ πάγω ξένος².

Γιὰ ὁδέστε τὸν ἄμάραντο σὲ τί γκριμνὸ φυτρῶνει
τὸν τρῶν, ἄμάν, τὸν τρῶν, τὰ λάφια καὶ ψοφοῦν
τὸν τρῶν τὰ λάφια καὶ ψοφοῦν τ' ἀρκούδια κὶ ἡμερώνουν
τὸν τρῶν τὰ λάγια πρόβατα κὶ ἀρνιῶνται τὰ παιδιὰ τους
νὰ θέν τὸ φάη κ' ἡ μάννα μου, νὰ μὴ μὲ κἀνη ξιμένα
κι ἂν μ' ἔκαμε, τί μ' ἤθελε κι ἂν μ' ἔχη τί μὲ θέλει,
ξένος ἔδω, ξένος ἔκει κι ὅπου νὰ πάγω ξένος².

¹ Λ. Α. 2886, σελ. σελ. 65. (Ε.Μ.Σ. ἀριθ. 10726, ταιν. 749, Β11). Τραγ. Γ. Καλλιᾶς 78.
Δωρίς ("Αμφισσα), Σπ. Περιστέρης, 1664.

² Λ. Α. ἀρ. 2886, σελ. 84 (Ε.Μ.Σ. ἀρ. 10724, ταιν. 749, Β9). Παρνασσός ("Αμφισσα).

Δ'.

Τρόπ. πεντατον. Τον. si¹=re²

κά του στο ρέ - - - , Ρη - νά, Ρη. νά. κι
μου , κά. του στο ρέ - - μα, στίς μη -
λιές, κά. του στο ρέ - - μα, στίς μη -
λιές πλέ. νουν δυό τρεῖς με. λα. χροι. νές.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

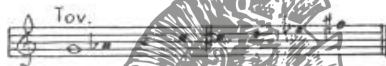
Κάτον στο ρέ, Ρηνά -, Ρηνάκι μου
κάτον στο ρέμα στίς μηλιές,
κάτον στο ρέμα στίς μηλιές,
πλένουν δυό τρεῖς μελαχροινές,
Δεξιὰ μεριά εἶν' ἡ πλύστρα της
κι ἀρισιτρά ἡ χουρίστρα της.
Στὰ κιντησμένα σ' γόνατα
τσουπάνος ἔχει πρόβατα
ν - ἔβγα, Ρηνάκι μου, νὰ ἰδῇς
κὶ νὰ ῥθῇς πίσω νὰ μοῦ εἰπῇς,
τὸ τί προυγκᾶν τὰ πρόβατα
τώρα στὰ ξεμερωμάτα.
Τσουπάνος πάει κατ' τὸ χωριὸ
τὰ πρόβατα κάτ' τὸ βουνό¹.

¹ Λ. Α. ἀρ. 2886, σ. 52. (Ε.Μ.Σ.Λ Α. ἀρ. 10711, ταιν. 749, Α9). Δωρίς (Λιδωρίζιον).

Ε΄.

Τρόπ. Sol χρωματ. τόν. fa²=sol².

Τὸ Γα - λα - ξί - δ' εἶ ναι μι - κρό —, ἔ - χει — πολ -
 λά, ἔ - χει πολ - λά κα - ρά - - - δια,
 ἔ - χει κο - ρί - τσα ἔ - μορ - φα — και ναῦ - τες —
 πα - καὶ ναῦτες — παλ - λη κά - - - ρια.

Τὸ Γαλαξίδ¹ εἶναι μικρό, ἔχει πολλὰ καὶ πολλὰ καράβια

ἔχει κορίτσια ἔμορφα καὶ ναῦτες καὶ ναῦτες παλινάρτοι.

Μικρὴ Γαλαξιδιώτισσα ὁ νοῦς μου εἶναι, ὁ νοῦς μου εἶναι κοντὰ σου,

παλεύω μὲ τὰ κύματα νὰ φτῶσάν τοι νὰ φτεριάσω τὰ προικιά σου.

Τῆς Μπαρμπαριᾶς τὰ κύματα, τῆς Μάλλας τὸ κανάλι

θὰ φάῃ τὸ κορμάκι σου, ἂν ἀγαπήσῃς ἄλλη¹.

ΣΤ"

Τρόπ. mi. Τον. ré²=mi².

Γα - λα - ξί - δά —, Γα - λα - ξί - δά - κι - μου - φτω -
 χό — δὲν ἔ - χεις πιά; δρέ, πιά - κα -
 ρά - - - δια μὰ 'χεις κο - πέ, — κο -

¹ Λ.Α. 2866 σελ. 112. (Ε.Μ.Σ. 10781, ταιν. 753 Β7).

- Γαλαξιδάκι μου φτωχὸ δὲν ἔχεις πιὰ καράβια,
μὰ ἔχεις κοπέλλες ἑμορφες καὶ ναῦτες παλληκάρια.
Τῆς πέρα Ρίχης τὸ νερὸ λένε πὼς ἔχει ἀβδέλλες
μὰ ᾽γὼ τὸ ἔδοκίμασα κι' ἔχει ὁμορφες κοπέλλες¹.

Mission musicale dans la province de Phocide du 16 juillet au 6 août 1964.

par Spyros Peristakis

L'auteur expose les résultats obtenus au cours de la mission musicale, qu'il a effectuée en Grèce centrale (Rouméli) du 16 juillet au 6 août 1964. Durant cette période il a travaillé dans les villages suivants: Aghia Efthymia, Desfina, Galaxidi, Amfissa, et Lidoriki, où il a réalisé sur bandes de magnétophone 203 enregistrements de chansons folkloriques et de danses populaires, de description de coutumes de culte, de fêtes religieuses et de mariage, ainsi que d'hymnes et motets de la musique ecclésiastique byzantine.

Les chansons et danses populaires enregistrées appartiennent à presque toutes les catégories qui sont communes à toute la Grèce avec prédominance cependant des chansons clephtiques, lesquelles ont trait aux luttes du peuple grec pour son indépendance à l'époque de la domination turque.

¹ Λ.Α. ἀρ. 2886, σ. 112 (Ε.Μ.Σ. ἀρ. 10781, ταιν. 753 Β4). Φωκίς (Γαλαξίδιον).

Les chansons enregistrées sont monophones et interprétées par une ou plusieurs personnes; on les chante soit sur un rythme libre (ad libitum) lorsqu'on est réuni autour de la table à l'occasion d'un festin, soit accompagnées par des instruments de musique.

Les rythmes des chansons enregistrées sont simples ou composés avec diverses formes rythmiques (voir ex. en p. 175).

Les échelles et les modes sont diatoniques, chromatiques ou mixtes. La plupart des modes diatoniques sont en ré; un plus petit nombre est en mi, tandis que les modes chromatiques sont les modes voisins de do et de ré (voir diagrammes à la p. 176-177).

Dans le présent exposé, l'auteur publie six chansons et danses transcrites en notation musicale européenne.

La 1ère est une chanson de mariage dans le mode et dans le ton de ré ($mi^2 = ré^2$) avec sous-tonique et au rythme de 6/4.

La 2ème est une chanson de mariage dans le mode et dans le ton de fa ($re^2 = fa^2$) au rythme de 7/8 qui est le rythme du Kalamatianos, qui est une danse panhellénique.

La 3ème est une chanson de l'exil; le mode et le ton chromatique sont en ré et sur le rythme de Kalamatianos (7/8).

La 4ème est une chanson d'amour dansée sur un rythme de Syrtos (4/4). Le mode est dans une forme pentatonique évoluée en ré et le ton de même ($si^1 = ré^1$).

La 5ème est une chanson d'amour des marins. Le ton est en fa² ($fa^2 = sol^2$) et le mode en sol chromatique. Le rythme est de 4/4.

Le 6ème est une chanson locale de Galaxidi. Le mode est en mi et le ton en ré ($ré = mi$). Le rythme est de 4/4.

Les instruments de musique populaire de cette région sont ceux que l'on emploie dans toute la Grèce continentale c.-à-d. la clarinette, le violon, le santouri, le laouto et la guitare. Cette dernière est accordée selon le même système que le laouto (la, sol, ré, do), c'est pourquoi on l'appelle «laoutoguitare». Jadis lors des diverses manifestations populaires (mariages, foires etc), il y avait des zournas et des dawouls, qui aujourd'hui ont totalement disparu.